

нення у світі внутрішньому, в глибинах людської психіки. «Безумовними» для людини є знання добра та зла, Абсолюту та «морального закону», що є знаннями, які іманентні кожній людській особистості. Свідомість людини синтезує дані апріорні знання разом із знаннями людського інтелекту, осмислюючи світ як світ людини, як сферу творення та сферу постійного морально-етичного її самовдосконалення. «Входження у сферу свідомості» це, по суті, входження у сферу творення людини, це сфера, «де твориться власне людина», це «свідоме і несвідоме», це «світло і тінь людини» і «саме відносно цієї сфери варто говорити про Бога, який є символом того у світі, що є», без нашої на те згоди чи дозволу, це – «щось», що буттєє та відтворює себе в самій людині, в її станах, бо в кожній наступний момент вона (людина) уже не та, якою була перед цим.

Список використаних джерел

- Мамардашвили М. К. Как я понимаю философию : сборник / предисл. Ю. П. Сенокосова. Москва : Прогресс, 1990. 365 с.
- Мамардашвили М. *Кантiанские вариации*. Москва : Аграф, 2002. 320 с.
- Мамардашвили М. Необходимость себя. Введение в философию. Доклады, статьи, философские заметки. Москва : Лабиринт, 1996. 432 с.
- Юнг К. Г. Воспоминания, сновидения, размышления / пер. с нем. И. Булкина. Киев : AirLand, 1994. 405 с.

References

- Jung K. G., & Bulkin I. (Trans.). (1994). *Vospominaniia, snovideniia, razmyshleniia* [Memories, dreams, thoughts]. Kiev: AirLand [in Russian].
- Mamardashvili M. K. (1990). *Kak ia ponimaiu filosofiiu* [As I understand the philosophy]. Moskva: Progress [in Russian].
- Mamardashvili M. (2002). *Kantianskie variatii* [Kantian variations]. Moskva: Agraf [in Russian].
- Mamardashvili M. (1996). *Neobkhodimost sebja. Vvedenie v filosofiiu. Doklady, stati, filosofskie zametki* [Need yourself. Introduction to philosophy. Reports, articles, philosophical notes]. Moskva: Labirint [in Russian].

УДК 316.772.5:004.738.5

orcid.org/0000-0001-5359-0428

МОВЧАН Михайло Миколайович

кандидат філософських наук, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ: ПРОБЛЕМА СТРАХУ

Сучасні науковці цілком слушно вказують, що «людські відносини і саме суспільне життя неможливі без комунікації» (Луман, 2000, с. 43). В епоху постмодерну, на початку 90-х років ХХ століття з'явився новий і

досить ефективний засіб масової комунікації – Інтернет. Слід відзначити, що в сучасній Україні (дані за 2015 р. (*Вже у 62% українців*, 2016, с. 7)) 62 % населення має вдома Інтернет. Глобальна мережа Інтернет нині стала стрижнем глобальної комунікації, яка поєднала величезну кількість людей і мереж, стерла кордони між країнами, елімінувала відстані, сформувала умови для створення віртуальних спільностей, змінила як спосіб життя, так і світорозуміння особистостей, а також трансформувала узвичаєну культуру комунікації, суттєво модифікувавши її. Але сьогодні від багатьох людей можна почути і про негативні моменти, які пов'язані з інтернет-комунікацією. Вони говорять про те, що на превеликий жаль Інтернет зробив далеких людей автоматично ближчими, а близьких далекими. У взаєминах між людьми стає все менше щирості, справжності і все більше відчуженості, штучності і маніпулятивності. Багато дослідників нині стурбовані тим, що «намічається небезпечна тенденція шаблонізації людини, зомбування, втрати індивідуальності» (Штанько, 2008, с. 83).

Актуальними нині у філософській антропології є перспективи розвитку самої комунікації в Інтернет-просторі, а також проблеми, які пов'язані з означеною комунікацією. Серед багатьох серйозних питань зараз яскраво виділяється проблема страху.

Інтернет-комунікація не має ні національних, ні державних кордонів. В інформаційному просторі Інтернету владарює тотальна свобода, тому що цим простором жодна людина не в змозі централізовано управляти. Завдячуючи відсутності цензури до мережі постійно залучається колосальна кількість користувачів. У цьому випадку свобода дає особистості шанс певним чином реалізуватися, адже в реальному житті вона не може цього зробити. Інтернет не вимагає від людей дружби, але він створює ілюзію дружелюбних стосунків.

Свобода особистості залежить і від особливостей спілкування, яке опосередковано Інтернетом. Такими особливостями є: анонімність (відсутність достовірної інформації про співбесідника чи її неповнота); зниження соціального і психологічного ризику в процесі спілкування через безкарність та анонімність; компенсаторна віртуальна емоційність (використання знаків для позначення емоцій (смайликів) та опис емоцій словами); своєрідність міжособистісного сприйняття при відсутності невербальної інформації; використання різноманітної мережевої комунікації (e-mail (електронна пошта), форум, чат тощо); нерегламентованість поведінки (відсутність чітких правил online-комунікації передусім неформальної) тощо.

Віртуальна комунікація не повинна повністю витіснити справжню, природну комунікацію, адже індивід може стати повністю залежним від інтернет-середовища, оскільки віртуальне життя може замінити йому звичайне, нормальне життя і він втрачає реальну свободу і потрапляє до тенет страхів та фобій. Сучасна дослідниця, професор Масачусетського технологічного інституту Шері Тьоркл відмічає, що ідентичність особи

невпинно «множить» і розкладається, залишаючи присмак тривоги і неспокою» (Turkle, 1997, с. 154).

Виділимо основні страхи, та фобії з якими часто стикаються Інтернет-споживачі – це інтернет-хронофобія, нозофобія, страх перед інтернет-вірусами, страх плагіату, страх зламу, ретерофобія, стенофобія, уейбекофобія, страх авторизації на чужих комп'ютерах і телефонах, страх перед критикою, страх опублікувати інформацію з ненадійних джерел, агліфобія, страх нереалізованості і відсутності справжнього життя, боязнь поганого селфі, ігнорофобія тощо.

Слід звернути увагу на те, що конкретно являють собою вищеназвані інтернет-страхи і фобії.

1. *Інтернет-хронофобія* (страх бездарно і даремно проводити час в мережі).

2. *Номофобія* (боязнь і дискомфорт залишитись без інтернету).

3. *Страх перед інтернет-вірусами*. Даний страх має своє підґрунтя передусім у тому випадку, коли особа розпочинає використовувати сумнівні сторінки, заходити на порносайти тощо. Користувач дивується і нелегко позбувається результатів своїх «мандрів» – непотрібних букв (що з'являються, де завгодно) або оголених жінок чи чоловіків (які просять відіслати їм СМС і лише тоді вони зникнуть з екрану монітора).

4. *Страх плагіату* (боязнь, що хтось вкраде ваш твір (наукову роботу, вірш, пісню тощо). Автори, враховуючи ситуацію, яка може трапитися з їхнім творінням часто супроводжують його написаннями-застереженнями з різними ступенями наявного гумору типу: «Якщо ти вкрадеш мою роботу – потрапиш в немилість до Бога і він неодмінно покарає тебе!», «Май совість! Красти – великий гріх! Розплатою за це будуть муки в пеклі!». Але такі застереження кардинально не впливають на совість тих, хто хоче видати чуже за своє.

5. *Страх зламу* (пароль став не дійсним, втрата пароля тощо). Користувачі бояться за свої паролі, контакти, фотографії чи телефони певних людей, які зникнуть, а потім з'являться в непотрібному місці і в непотрібний час. Це часто викликає великий стрес, а він, у свою чергу може призвести до неабияких негараздів, як фізичного, так і психологічного плану.

6. *Ретерофобія* (страх зробити помилку в словах чи не побачити «автозаміну»).

7. *Стенофобія* (боязнь реєстрації в соціальних мережах рідних і близьких людей). Цей страх має назву, яка походить від імені персонажу американського мультсеріалу «Південний парк», Стена.

8. *Уейбекофобія* (страх власного Інтернет-минулого (видалення старих записів та інформації про себе в мережі).

9. *Страх авторизації і логінізації на чужих комп'ютерах та телефонах (логінофобія)*.

10. *Страх перед критикою*. Дуже багато людей бояться критики. Особливо страждають тут недовірливі особистості. Вони припускають,

що хтось несподівано напише в мережі про них щось на зразок «ти не красивий», «ти негарний», «ти товстий» тощо. Ці люди є надзвичайно залежними від суспільної думки, яка суттєво впливає на їх психічне життя.

11. *Страх опублікувати (перепостити) інформацію з ненадійних джерел (фейкофобія)*. Кожне повідомлення перевіряється, йде активний пошук джерела інформації.

12. *Агліфобія* (це страх бути згаданим чи відміченим на різних фотографіях чи постах).

13. *Страх нереалізованості і відсутності справжнього життя*. Особистість вважає себе схильною до створення чогось нового і потрібного, як для себе, так і для інших. Вона намагається реалізувати свої плани, ідеї, фантазії тощо. Індивід боїться бути нереалізованим, тому що тоді життя пройде даремно, воно не буде справжнім. Оцей страх часто стає для особистості помічником. Людина намагається проявити і реалізувати себе – вона багато знімає відео, фотографує, пише, складає, вигадує тощо. Це все особистість переносить у віртуальний простір Інтернету. Творчість завжди дає позитивний ефект.

14. *Страх поганого селфі (селфіфобія)*. Цей страх супроводжується багатократною зйомкою автопортретів, для того, щоб результат був хороший.

15. *Ігнорофобія (це страх байдужості та ігнорування)*. Страх навіюють випадки, коли в процесі листування повідомлення прочитуються, але залишаються без відповіді.

Сучасна людина дедалі більше занурюється в віртуальний світ, не завжди даючи собі звіт про наслідки цього. Ми поринаємо в простір світової інфосфери, який, на думку відомого американського письменника, медіазнавця Дугласа Рашкоффа, виявився живим і все більш втягує нас в себе, замінюючи всі різновиди спілкування (Рашкофф, 2003). Зі зменшення міжособистісних контактів втрачається основоположний складник порозуміння – невербальний компонент спілкування, що складає близько 70% комунікації між людьми і вони опиняються в ізоляції.

Список використаних джерел

Вже у 62 % українців є вдома Інтернет. *Вісті Центральної спілки споживчих товариств України*. 2016. № 19 (12 травня). С. 7.

Луман Н. Невероятные коммуникации. Проблемы теоретической социологии. Санкт-Петербург, 2000. 443 с.

Рашкофф Д. Медиа вирус. Как поп-культура тайно воздействует на Ваше сознание. Москва : Ультра. Культура, 2003. 368 с.

Штанько В. И. Амбивалентность социально-антропологических последствий информатизации. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Философия. Культурология. Политология. Социология»*, 2008. Том 21 (60), № 1. С. 82–84.

Turkle Sh. *Constructions and Reconstructions of the Self in Virtual Reality Culture of the Internet*. 1997. P. 143–155.

References

- Luman N. (2000). *Neveroiatnye kommunikatsii. Problemy teoreticheskoi sotciologii* [Incredible communications. Problems of theoretical sociology]. Sankt-Peterburg [in Russian].
- Rashkoff D. (2003). *Media virus. Kak pop-kultura taino vozdeistvuet na Vashe soznanie* [Media virus. How pop culture secretly affects your mind]. Moskva: Ultra. Kultura [in Russian].
- Shtanko V. I. (2008). Ambivalentnost sotcialno-antropologicheskikh posledstviy informatizatsii [Ambivalence of socio-anthropological consequences of informatization]. In *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Seriya "Filosofiya. Kulturologiya. Politologiya. Sotciologiya"* [Scientific notes of Taurida National University. V. I. Vernadsky. Series "Philosophy. Culturology. Political science. Sociology"], 21 (60), 1. 82-84 [in Russian].
- Turkle Sh. (1997). Constructions and Reconstructions of the Self in Virtual Reality. In *Culture of the Internet*, p. 143-155.
- Vzhe u 62 % ukrainsiv ye vdoma Internet [Already, 62% of Ukrainians have Internet at home]. (2016). In *Visti Tsentralnoi spilky spozhyvchykh tovarystv Ukrainy* [News of the Central Union of Consumer Societies of Ukraine], 19, 7 [in Ukrainian].

УДК 316.77

orcid.org/ 0000-0002-5731-0531

ХАРЧЕНКО Лариса Миколаївна

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії імені І.П. Стогнія Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

СОЦІАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Соціальні інформаційні комунікації є однією з найважливіших ознак соціальності. Їх розгалуженість є основним показником рівня соціалізації суспільства, а різноманітність демонструє суспільну затребуваність різних форм інформації в процесі внутрішньосуспільних інформаційних обмінів, що, у свою чергу, характеризує рівень його розвитку, включеності в процеси світової еволюції.

Розгалуженість системи соціальних комунікацій об'єктивно відображає потреби суспільства в задоволенні необхідного доступу до інформаційних ресурсів усіх його членів для підтримки функціонування існуючих соціальних структур і найбільш соціально активної частини населення,